

פנינים יקרים

מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

פרשת קרח

לדורות הבאים האיך גדולה כל כך מצות המילה, ולהזהר בה מאד.

פרשת שלח עמי קנה

• זכרון משלי •

ויקה קרח. (טז א)

קרח טעה בדבר, וסבר כיון שהשיג גדלות הבורא בפקחות ובהשכל, אין צריך עוד לעסוק בתורה ומצוות. ולזה טען: כולם שמעו מפי הגבורה אנכי ה', וכיון שכולם שמעו והשיגו גדלות השם יתברך למה יצטרך עוד לנו תורה ומצוות, [וכו].

והנה אחרי אשר ראה קרח כי טעה בדבר, ובהכרח נצטרך לתורה ומצוות, אז נתן לבו לשוב בתשובה על פגמו, ומצא עצמו לקל שבקלים מישראל, באשר כי רצה לעקור תורה ומצוות מישראל. והפש תשובה כזאת שתועיל אף לקל שבקלים כמוהו, ולא מצא רק להתמנות פרנס על הצבור, ובוה יתוקן פגמו.

כי הממונה על ישראל הוא מפקיר עולם הזה ועולם הבא עבורם. כמו שאמר משה רבינו ע"ה (שמות לב ט) "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת". – ובאמת מה יש לו להממונה, הלא אין לו לא עוה"ז ולא עוה"ב, ולמה לרדוף אחרי התמנות. [וכו].

וקרח ראה שאין קל שבקלים יותר הימנו, וחשב כי תשובה דיליה הוא רק

• חלקת יהושע •

ויקה קרח וגו'. (טז א)

ויקה קרח, שלקה לעצמו מדרגות, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו.

דף לה

• תולדות אדם •

ויקה קרח וגו'. (טז א)

כמו שאמרו מהרב הצדיק מו"ה רבי יצחק מווראקע זצ"ל, אשר המרגלים והמקושש ונדב ואביהוא, כולם לא היו ראויים לאותם מעשה, כי כולם היו צדיקים, שרצו שיתקדש שם שמים בעולם על ידיהם. [וכו]. והאריך לבאר כוונת כל אחד מהם, והוא מפני שמסרו נפשם, כדי להראות גודל חיוב שמירת המקדש – כן היה מרגלא בפומיה תמיד.

וכן אני אומר על קרח, שאף הוא לא היה ראוי לאותו מעשה, רק להראות להיות נזהר בהצדיקים, לכל לדבר בהם סרה, ולכל להרהר אחריהם. כי קרח היה צדיק גדול, כמו שכתוב (רשי" ריש פרשתן) "ראה שלשלת גדולה וכו'". אך עיקר נתן נפשו להראות להיות נזהר בהצדיקים. וכן משה רבינו ע"ה, על ידו נתגדל בחינת המילה להיות נזהר בו. כי הם וחלילה לא נתרשל משה בבחינת המילה לאליעזר בנו, אלא כדי להראות

ענין 'שמות' וחוסר דעה. שההיגיון השכלי הפשוט - צריך למנוע את האדם מן המחלוקת. ואין זה כשאר החטאים שהאדם נכשל ומתפתה ליצרו, מחמת שאין יכול לעמוד כנגד תאוותו. אלא יש כאן ענין "שמות", שהאדם משטה את עצמו בדבר הבל וחוסר הגיון, היפך התנהגות האדם הפיקה, שכל מעשיו כחכמה ובתבונה, ובחשבון סוף מעשה במחשבה תחילה. כי המחלוקת נעדרת ההיגיון השכלי, ואין בה אלא "שמות".

ישונה הוא ענין ה"שמות" שבעוון המחלוקת, משאר העבירות והחטאים שהאדם נשמע ליצרו, שאף שאמרו בגמרא סוטה ג:] "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שמות". - מכל מקום אין החטא מוגדר כמעשה שכולו "שמות", רק שנכנס בו רוח של שמות. שבודאי בחשבון הדעת השלמה, אין שום מקום להפסיד עולם עומד בעולם עובר, ולאבד מעלת נצה בשביל הנאה של רגע. אבל ניתן להבין הדבר, שגם אדם פיקה נכשל לפעמים בחטא, שלא עמד במלחמת יצרו להתגבר כנגד רוח שמות זו.

מה שאין כן בעניינה של המחלוקת, שהיא מוגדרת כולה כמעשה של שמות והבל, כלשון רש"י: "קרה שפיקה היה מה ראה לשמות זה". והאדם משטה עצמו בה לגמרי, עד שמתעוררת בזה פליאה ותימה על אדם שהוא פיקה, מה ראה להכנס עצמו בשמות גדולה כזו.

תקון המידות פי"ז

כשיפיקר עצמו עבור כלל ישראל, ויתמנה פרנס על הציבור.

עמוד נד-נו

• ואלה הדברים שנאמרו לדוד •

ויקה קרה. (טז א)

וזה היה בקרה, כי החילוק בין פקה לחכם הוא זה, פקה הוא מלשון "פוקה עורים", היינו, שפותח רק את עיניו ורואה בלי שים לב לכונת הפנימיות שבכל דבר. וחכם הוא הצופה ומביט בעינא ולבא ונותן לבו לפנימיות ותכלית כל דבר לעשות הדבר הנכונה בלב ובשם כל ישראל. [וכו].

ולואת פירש"י "וקרה שפיקה היה", היינו, שלא הביט בפנימיות ותכלית הדבר שכל קיום המצוות הוא בשם כל ישראל רק בעינים לבד ראה, ולא בלב, ורק לעצמו לבד, [וכו]. וזה "עיניו הטעות", היינו, רק עינו לבד בלא הלב. וזה התרגום "ואתפלג קרה", שהפליג עצמו מהכלל. ולכן אמר "ומדוע תתנשאו על קהל ד" כי חשב שמישה ואהרן יש להם התנשאות מגדולתם ולכן רצה גם הוא בנשיאות. כי אם היה מביט בעינא פקיהא בפנימיות מצות מלכות וכהונה של משה ואהרן שהם לא היו להם שום התנשאות במצותם לא היה גם הוא רוצה הנשיאות כי אין ממה להתגאות מזו הנשיאות.

עמוד רכא

• מנשר טוב •

ויקה קרה. (טז א)

וכתב רש"י: "קרה שפקה היה מה ראה לשמות זה - עינו הטעות", וכו'.

מבואר הגדרת ענין המחלוקת, שהיא נקראת "שמות". שיש במחלוקת

• תורת רבי ירחמיאל מפשיסחא •

ויקהלו על משה ועל אהרן. (מזו ג)
הקשה בנועם אלימלך ולקוטי שושנת] על מה שאמרו חז"ל [אבות ה יז]: "איזוהי מחלוקת שהיא לשם שמים, זה מחלוקת הלל ושמאי. ואיזה מחלוקת שאינה לשם שמים, זהו מחלוקת קרח וכל עדתו". מפני מה לא אמר גם כן "זה מחלוקת קרה ומשה", כמו שאמר זה מחלוקת הלל ושמאי, עיי"ש בדבריו הקדושים.

והנראה לערכני [לערכנו] בזה, דהנה מחלוקת הלל ושמאי לא היה כי אם כסברא ובשכל, שסברתו ושכלו של זה היה מראה לו שכך הוא הדין, וכן נאמר בתורתינו הקדושה. וזה לפי סברתו ושכלו היה נראה לו בתורתינו הקדושה שכך הוא הדין, והגם שכל אחד מהם היו לו תלמידים הרבה, היו כולם כאיש אחד, מפני האחדות שבהם, וסברתם ושכלם היה אחד באחדות הגמור, על כן לא נאמר בהם כי אם מחלוקת הלל ושמאי.

לא כן במחלוקת קרה, שבוודאי קרח מצד עצמו לא היה כלל ביכולתו לחלוק על משה. כי אם כל זמן שערב לבו לחלוק על משה, לא היה כי אם מחמת שהיה אתו עדה המתוועדים אתו יחד, אז אמר בלבו הגם שיש לו למשה רבינו עליו השלום עדה גדולה מעדתו, על כל פנים יש לי גם כן עדה המחזיקים בברית.

על כן מחמת שעיקר שמחלוקת שלו היה מצד עדתו, נאמר עליו זה מחלוקת קרה וכל עדתו.

עמוד נד

הובא בלקוטי הר"י שבסוף תולדות אדם

• דברי בינה •

ענין מחלוקת קרח

ענין מחלוקת קרה היה – מחמת שלא הבין למה צריכין לרב. לפי שהוא היה מדור המדבר הדור דעה, ולמה להם לרב, ולהיות להם הכנעה לפני הרב. וזה (שאמר) "רב לכם". [וכו.].

שזה היה מעות קרה, שאמר: למה לנו לרב. ובאמת סדר נתינת התורה היא, אף על פי שהאדם יודע ונדמה לו שהוא גדול מאד, ואינו צריך לשום דבר – אף על פי כן צריך להכניע את עצמו תחת הרב. וזה שאמרו כמשנה "עשה לך רב".

עמוד קנד

• מבשר טוב •

ויאמר משה בזאת תדעון כי ה' שלחני. (מז)

(כה)

הנה מצינו שמשה רבינו ע"ה כמה פעמים שיצאו כלל ישראל במענות ובטרונות כנגד השם יתברך, כגון בהטא המרגלים ובהטא העגל, תמיד משה רבינו ע"ה המליץ זכות על כלל ישראל. **אמנם** לא כן מצינו בעדת קרח, ששם עמד משה רבינו ע"ה כנגדם בתקיפות, והזהירם מעונש משונת.

והנראה, שהטעם שבהטא קרח משה רבינו ע"ה לא התפלל, ולא ביקש עליהם רחמים, כמו שביקש בשאר החטאים, משום שיש חילוק יסודי בין עבירות שבין אדם למקום, לעבירות שבין אדם להבירו. וקרה עשה מחלוקת בתוך בני ישראל, בין אנשים שעמדו לצידו של משה רבינו ע"ה, ובין אנשי קרח שעמדו לצידו.

ומחלוקת בכלל ישראל, מסלק את כח

שלום נאבות א יח, ובהעדר אחד מהם ח"ו
אין קיום לעולם.

והנה בשבת שאין דנין בו דין, חסר עמוד
אחד, ונתקרבו אותיות אש המורה
על דין ח"ו. והתקנה לזה על דרך מאמר
חז"ל, כל העוסק בתורת עולה [כאילו הקריב
וכו.]. ולכן יש תקנה אף בשבת ללמוד תורת
הדינים.

וזהו לא תבערו א"ש, פירוש שלא תקרבו
ח"ו אותיות א"ש בשבת להגביר
הדינים, רק תראו לעסוק בתורה, ועל ידי זה
מקיימין עמוד השלישי בשבת.

וזה שאמר להם משה, 'זתנו בהן אש' רמז
להם כי על ידי המחלוקה יתקרבו
הרחוקים, ונעשה א"ש הרומז על הדינים,
וצריך להמתיקם להגביר החסדים אמן כן
יהי רצון.

• דבדי בינה •

יוצא פרה ויצן ויגמול שקדים. (יז כג)
היינו, שזה הוא הסומן מאהרן מה שהיה
לו – שיציץ ציץ, היינו, מה שהיה
לו איזה השגה בעבודת השי"ת, מיד ויגמול
שקדים'. היינו, שבזה הכה היה מיד גומל
חסדים, וראה שימשיך על ידי זה חסדים
טובים על כנסת ישראל. וזהו 'שקדים',
ששקד אהרן על טובת ישראל לתקנם בגוף
ובנפש. והוא מלשון הגמרא 'שקדו חכמים
על תקנת בנות ישראל', והבן.

עמוד קנו

הגמילות חסדים שבין אדם לחבירו, ועל ידי זה
מונע את הגאולה מן האדם.

שבזמן שישנם מריבות ומחלוקות בין בני
ישראל, זה מונע מתפילות ישראל
שיתקבלו לפני השם יתברך, והוא הגורם
ליסורי ישראל בכל הזמנים, והוא מה שיסד
דהאר"י הקדוש: "קודם שיתחיל להתפלל כלל
ועיקר בתפלת שחרית, צריך שיקבל עליו
מצות ואהבת לרעה כמוך, ויכוין לאהוב כל
איש ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה
תפלתו כלולה מכל ישראל, ותוכל לעלות
ולעשות פרי ויצליח".

ובזמן שיש אחדות בכלל ישראל אין מדת
הדין יכולה לחול עליהם, שהרי
'דורו של דוד כולם צדיקים היו, ועל ידי
שהיה להן דילטורים היו יוצאים במלחמה
והיו נופלים וכו'. אבל דורו של אהאב עובדי
עבודה זרה היו, ועל ידי שלא היה להם
דילטורין היו יורדים למלחמה ונוצחים'.
כלשון הירושלמי [פאה א] הרי שהאחדות
מונעת יסורים, וגורמת לנצחון ישראל על
אויביהם, ודו"ק.

סיג נשא, תשי"ע

• אדון עדות •

זתנו בהן אש. (טז ז)
רמזו להם, דהנה כתיב ל'א תבערו א'ש
ככל מושבותיכם ביום השבת', סופי
תיבות אמ"ת שלום".
וגם א"ש נומריקון אמ"ת שלום. – כי
העולם עומד על ג' דברים אמ"ת דין

לעילוי נשמת
ידידינו הבלתי נשכח
הבה"ח מיכאל חיים רוטנברג ז"ל
ב"ר אהרן ז"ל
נלב"ע ז' תמוז תשס"ט

ברכת מזל טוב לידידי היקר
הר"ר אהרן הלוי קרפו הי"ד
ולאביו הרה"ח דניאל הלוי שליט"א
לרגל הולדת הבן הנכד שיחי'
אסאך ידשע נחת
ידידו רפאל פרידמן